

Wilde-bijenperikelen

deel 2 Gehoornde metselbijen

door Annette van Berkel

Baltsende gehoornde metselbijen © Kars Veling

Een goed bijenhotel?

Een goeie nesthulp voor wilde bijen heeft lange gladde gangen met rechte, gladde ingangen. In rafelige gangen beschadigen de bijen hun vleugels en ze zullen ze daarom niet gebruiken. De lengte moet zo lang mogelijk want in korte gangen krijg je een verkeerde populatieopbouw: In een gang worden een aantal broedcellen in een rij achter elkaar gevuld met achteraan de vrouwtjes en vooraan de mannetjes. Zijn de gangen kort (wat meestal het geval is bij de in allerlei winkels aangeboden bijenhotelletjes) dan worden alleen onbevuchte eitjes gelegd met als resultaat veel mannetjes en weinig tot geen vrouwtjes.

Bij mij is de gehoornde metselbij in het voorjaar, in maart, de eerste soort die uit de gangen van het bijenhotel komt. De rosse metselbij volgt snel daarna. Omdat de mannetjes voor in de gangen zitten en de vrouwtjes daarachter, komen zij het eerst uit. De soorten lijken op elkaar maar de gehoornde metselbij is iets groter en heeft een wat feller oranje achterwerk. Bij de rosse metselbij is de achterlijfspunt niet oranje maar zwart. De mannetjes metselbijen zijn herkenbaar aan de witte beharing op het voorhoofd.

De mannetjes beginnen na hun eerste nectarmaaltijd vrouwtjes te zoeken. Ze vliegen om de gangen waar de vrouwtjes nog in zitten. Ons hotel is al jaren in gebruik en levert imposant zoemende zwermen van mannetjes. Ik moet half maart stoppen met het voeren van tuinvogels want mezen kunnen enorm huishouden in zo'n mannetjeszwerm. Ze hebben snel door dat ze niet steken en kunnen een groot deel wegvangen.

Balts en paring

Als er een maagdelijk vrouwtje verschijnt duiken de mannetjes erop. Meestal lukt het er wel één om het vrouwtje om haar vleugels heen om het lijf te pakken zodat ze niet weg kan vliegen. Vervolgens baltst hij door haar kop en voelsprietten uitgebreid met zijn voelsprietten te bewerken. Tijdens deze balts bepaalt het vrouwtje of ze met hem paart of niet.

Mannetjes slapen vaak in lege gangen van het bijenhotel. Als 's ochtends de temperatuur op begint te lopen, zie je overal kopjes voor de ingang verschijnen om te zien of het al warm genoeg is. Vervolgens gaan ze foerageren want vrouwen zoeken kost veel energie!

Vrouwen aan de gang

Een vrouwtje van rosse of gehoornde metselbij dat gepaard heeft, gaat zich verder alleen bezighouden met haar nageslacht. Ze zoekt een goede nestplek. Dat kunnen bijenhotels zijn maar van nature zitten ze in holle plantenstengels en allerlei gangen in dood hout. In mijn bijenhotel maken ze gebruik van geboorde gaten in houtblokken en van rietstengels met doorsneden 6 tot 11 mm (rosse 6-8 mm en gehoornde 7-11 mm).

Het vullen van de broedcellen

Ik vind het altijd erg leuk om in april, mei bij het bijenhotel naar de metselbijvrouwtjes te kijken als ze binnenkomen met stuifmeel onder hun achterste. Gangbewonende bijen zijn buikverzamelaars en vervoeren stuifmeel in speciale haren aan de buikzijde van het achterlijf: de buikschuier. De vrouwtjes gebruiken gangen waar ze precies in passen. Ze kunnen er niet in omkeren. Na een voedselvlucht gaan ze eerst met de kop naar binnen, inspecteren de inhoud van de broedcel, braken de meegenomen nectar op en lopen dan

achteruit naar buiten. Bij de ingang draaien ze zich om en gaan er achteruit weer in. Nu wordt het stuifmeel afgeborsteld. Ze komen er na enkele minuten weer uit en vliegen weg voor een volgende voedselvlucht. Als er genoeg stuifmeel en nectar verzameld is, wordt het ei gelegd en wordt de cel dichtgemetseld met klei. Zij begint nu aan het vullen van de volgende cel tegen de afgesloten cel aan. Achterin de gang worden vrouwelijke eitjes gelegd en voorin mannelijke. De ontwikkeling van ei tot volwassen metselbij duurt ca. twee maanden. De volwassen bij blijft inactief in zijn cocon zitten tot het volgende voorjaar. De metselbijvrouwtjes gaan door met broedcellen vullen tot zij sterven. 🐝

Van boven naar onder:

Rosse metselbij mannetje zwermt voor het bijenhotel © Kars Veling

Gehoornde metselbij vrouwtje op wilgenkatje © Kars Veling

Rosse metselbij vrouwtje vol stuifmeel komt gang uit om te draaien © Annette van Berkel

